חוברת תלמיד • קריאה והבנה • 🧸 יסודי (לכיתות ג׳–ו׳)

📸 מצלמים פחות, רואים יותר: צילום

איך המצלמה רואה אור, מה יואב למד בנגרייה של סבא, כללי הפריים שעובד, והאם עריכה היא שיפור או שקר – צוללים בשלבים: מתחילים על פני המים ויורדים לעומק.

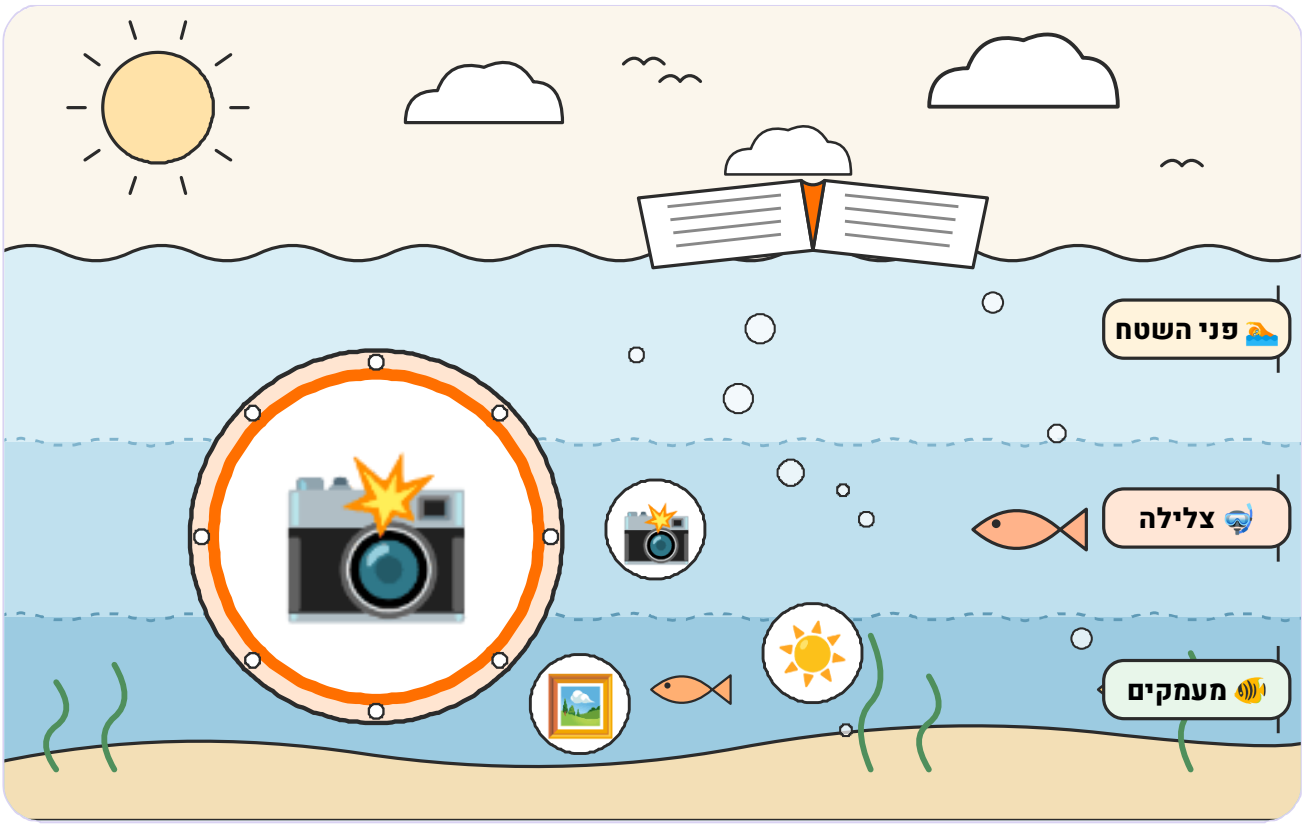

שם: _____ כיתה: _____ תאריך: _____

🧰 כלים לקריאה

דף האסטרטגיות 6
מפת הצלילה 7
סימניות לגזירה 8
כרטיסי מילים לקיפול 9

📖 טקסט ושאלות

הטקסט: הפריים האחרון של יואב 10
חלק א׳ – שחייה על פני השטח 12
חלק ב׳ – צלילה 13
חלק ג׳ – מעמקים 14
בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה 17
מהדורה למורה ומפתח תשובות 2

איך משתמשים?

א. מתחילים בדף האסטרטגיות ובמפת הצלילה. ב. קוראים את הטקסט ועוצרים בתחנת העצירה. ג. עונים על השאלות לפי העומק: פני המים, צלילה והמעמקים. ד. מסיימים בבדיקה עצמית ובכרטיס יציאה.

🖨️ להדפסה · 🏋️ ניסוח לבנים ולבנות · ⚫ עובד גם בשחור־לבן · 🧸 יסודי

מהדורה למורה

מהדורה למורה – מערך ומפתח תשובות

👩‍🏫 מהדורה למורה – 🧸 יסודי. כאן מרוכז כל מה שצריך לפני השיעור: מטרות, מערך ל־45 דקות, גרסה קצרה, חיבור למודלים של חוסן, טיפים ומפתח תשובות. אפשר להסיר את הדפים האלה לפני צילום החוברת לתלמידים.

🎯 מטרות השיעור

- להבין איך אור, צמצם, מהירות תריס ורגישות ISO משפיעים על התמונה, ולאתר מידע בטקסט מידעי ובטבלה.
- לעקוב אחרי שינוי של דמות בסיפור ולהבין מה הופך תמונה אחת לסיפור: מבט, סבלנות ואור.
- לזהות מבנה טיעון (טענה, נימוקים, טענת נגד ומענה, מסקנה) ולגבש עמדה מנומקת ומכבדת על עריכת תמונות, תוך שמירה על פרטיות ועל כבוד לכל גוף ולכל פנים.

⚡ גרסה קצרה – 10 דקות

קוראים יחד את פסקת הנגרייה מסיפורו של יואב ועוצרים על המשפט 'אור לא מחפשים, מחכים לו'. כל תלמיד/ה מצלם/ת חפץ אחד בכיתה פעם אחת בלבד, אחרי סריקת ארבע הפינות, ומספר/ת לזוג מה ראה/תה לפני הלחיצה. מסיימים במשפט 'מצלמים פחות. רואים יותר.' ובכרטיס יציאה אחד.

💬 שאלת פתיחה לכיתה

חשבו על תמונה אחת ששמורה אצלכם בטלפון או בזיכרון, וזוכרים בדיוק למה צילמתם אותה. מה הופך אותה לחשובה יותר מכל השאר: האור, הרגע או הסיפור שמאחוריה?

מהדורה למורה

מהדורה למורה – מערך ומפתח תשובות (המשך)

חוסן ומבט: גש"ר מאח"ד • עש"ן ד"ק • מעש"ה

עש"ן ד"ק מתאים לרגע שבו תלמיד/ה מקבל/ת תגובה פוגענית על תמונה ששיתף/ה או מרגיש/ה רע מהשוואה לתמונות ערוכות: ע – עצור, ש – שרירים (מכווצים ומשחררים אגרופים לאט), נ – נשימה (שאיפה איטית ונשיפה ארוכה), ד – דיבור עצמי ('אני אוהב/ת לצלם, וזה שלי'), ק – קדימה (צעד קטן אחד, למשל לצאת לצלם משהו אהוב). מעש"ה מנחה איך לעזור לחבר/ה במצב כזה: מ – מחויבות 'אני כאן איתך', ע – עידוד לפעולה (משימה קטנה עכשיו), ש – שאלות (מה קרה? מה עוזר לך?), ה – הבניית רצף (מה קרה, מה עכשיו ומה הלאה). בגש"ר מאח"ד הצילום עצמו הוא ערוץ התמודדות: דמיון ויצירה (לראות פריימים), גוף (לשבת ולחכות לאור), שכל (להבין את המשולש), רגש, אמונה וערכים (כבוד ואמת) וחברה (לשאול לפני שמצלמים). קיבלתם תגובה פוגעת על תמונה ששיתפתם, או שהשוואה לתמונות ערוכות ברשת מכבידה עליכם? עש"ן ד"ק: עוצרים ואומרים "עצור!", מכווצים ומשחררים אגרופים, נושמים לאט – ואז דמיון מודרך וקשב: חוזרים לצלם את מה שאתם אוהבים. תמונה ערוכה היא לא מראה; אם זה חוזר ומכביד – מדברים עם מבוגר/ת שסומכים עליו/ה או עם היועצת.

⏱️ מערך שיעור – 45 דקות

דקות	שלב	מה קורה
5	**פתיחה וצלילה ראשונה**	שאלת הפתיחה: תמונה אחת שזוכרים בדיוק למה צילמנו. הצגת שלוש רמות הצלילה: פני המים, מתחת למים, המעמקים. הצגת שקופית הפתיחה ותזכורת פרטיות: מצלמים חפצים, מקומות, אור וידיים, ואנשים רק ברשותם.
10	**משולש החשיפה**	קריאת הטקסט המידעי והטבלה, עם הטלפון והמצלמה פתוחה. תחנת עצירה אחרי פסקת הצמצם: מוצאים נושא (חפץ או מקום) ושואלים איזה רכיב יפתור את הבעיה. מענה על שאלות מהטקסט ומהטבלה.
10	**הפריים האחרון של יואב**	קריאה בקול או בזוגות. עצירה אחרי שבוע 'עשר תמונות ביום': מה גילה יואב? דיון קצר: למה חיכה לאור בארבע ועשרים ושתיים, ומה פירוש 'מצלמים פחות. רואים יותר'.
7	**פריים שעובד**	הצגת ארבעה כללים: שלישים, קווים מובילים, מסגור, בדיקת רקע (סריקת ארבע הפינות). תרגיל קצר: כל זוג מצלם חפץ אחד מהקלמר פעמיים, לפי הכללים ונגדם, ומשווה.
9	**עריכה – שיפור או שקר?**	קריאת הטקסט הטיעוני, מיון משפטים לטענה, נימוק, טענת נגד ומסקנה. בירור ציר שלוש השאלות וכלל 'האמת של הרגע'. דיון מאוזן ומכבד, בלי שיפוט של מי שמשתמשים בפילטרים ובלי תיאור מראה. הקראת המשפט: כל גוף וכל פנים ראויים לכבוד; תמונות ערוכות הן לא מראה.
4	**סיכום וכרטיס יציאה**	כל תלמיד/ה ממלא/ת כרטיס יציאה אחד. תזכורת: אם השוואה לתמונות ברשת מכבידה, אפשר לפנות למבוגר/ת שסומכים עליו/ה או ליועצת.

מהדורה למורה

מהדורה למורה – מערך ומפתח תשובות (המשך)

💡 טיפים להנחיה

- אסטרטגיות קריאה בשלוש עומקים: לפני הקריאה – מציצים בכותרת, בטבלה ובאיור ומנחשים על מה הטקסט; במהלך הקריאה – עוצרים בתחנות העצירה, מסמנים מילים חדשות ומחפשים מילות קישור; אחרי הקריאה – עונים בשלוש רמות: פני המים (מה כתוב), מתחת למים (בין השורות: מבנה, כוונה, מילים) והמעמקים (דעה, חוויה אישית ויצירה).
- פרטיות ובטיחות במשימות צילום: מצלמים חפצים, מקומות, אור וידיים בלבד. לא מצלמים אנשים בלי רשותם, לא משתפים תמונות של חברים וחברות לכיתה בלי הסכמה, ולא מעלים תמונות מהשיעור לקבוצת הכיתה או לרשתות החברתיות. התרגולים נעשים עם הטלפון של התלמידים רק אם הדבר תואם את נוהלי בית הספר; אפשר גם לצייר את הפריים במחברת.
- רגישות ומרחב בטוח: חלק מהתלמידים והתלמידות עשויים להיות רגישים לנושא המראה. אין להשוות בין תמונות של תלמידים או בין גופים, אין לתאר גופים או 'פגמים', ומדברים רק על 'תמונה ששונתה' ועל 'מראה שלא קיים במציאות'. השיעור הוא תמיכה ולא טיפול: כל דאגה לגבי תלמיד/ה – מפנים ליועצת, לנאמני החוסן המורים או לנאמני החוסן התלמידים.

✍️ הכוונה לשאלה הפתוחה – יסודי

שאלות סגורות: נושא התחרות – תמונה אחת שמספרת סיפור; המגבלה – עשר תמונות ביום, לא יותר; יואב חיכה שקרן האור תיכנס מהחלון. בשאלה הפתוחה מחפשים תיאור פריים קונקרטי: איפה האור, מה רואים בו ומה הסיפור (מה היה לפני ומה אחרי). מעודדים לתאר חפצים, מקומות, אור וידיים, ואנשים רק ברשותם.

🔑 מפתח תשובות למורה – 🧸 יסודי. שאלות פתוחות: תשובות אישיות. מחפשים תשובה שנשענת על הטקסט, מנומקת ומנוסחת במשפטים שלמים.

מהדורה למורה

מהדורה למורה – מערך ומפתח תשובות (המשך)

שאלה	תשובה
1	ג. תמונה אחת שמספרת סיפור
2	א. עשר תמונות ביום, לא יותר
3	ב. שקרן האור תיכנס מהחלון
4	1. נכון | 2. לא נכון | 3. נכון | 4. לא נכון
6	„הוא התחיל לראות תמונות בלי מצלמה…"
7	מחכה לאור הנכון ← 👀 רואה ומסתכל/ת; מצלם/ת 412 תמונות בלי לחשוב ← 📸 רק לוחץ/ת; זז/ה כמה צעדים לפני הלחיצה ← 👀 רואה ומסתכל/ת; לוחץ/ת אלף פעם ומקווה שאחת תצא טובה ← 📸 רק לוחץ/ת; שואל/ת את סבא אם מותר לצלם ← 👀 רואה ומסתכל/ת
8	1–ב, 2–ד, 3–א, 4–ג

כלים לקריאה

דף האסטרטגיות: איך קוראים לעומק?

לפני הטקסט

🔎
מסתכלים על הכותרת
על מה הסיפור? מה אני כבר יודע/ת?

🖼️
מסתכלים בתמונה
מה רואים? מה זה מספר לי?

🤔
מנחשים
מה לדעתי יקרה בסיפור?

בזמן הטקסט

✏️
מסמנים מילה קשה
עיגול סביב מילה שלא הבנתי.

🛑
עוצרים וחושבים
מה קרה עד עכשיו?

🎬
מדמיינים
איך זה נראה? מה הדמות מרגישה?

אחרי הטקסט

🗣️
מספרים במילים שלי
מה קרה בהתחלה, באמצע ובסוף?

💛
מה הרגשתי?
מה אהבתי בסיפור?

🔄
מה לומדים?
מה אני לוקח/ת איתי?

🖍️ מקרא סימונים בעיפרון

○ מילה לא מוכרת	___ משפט חשוב	? לא הבנתי	! מפתיע אותי	♥ מתחבר אליי

✅ רשימת בדיקה לקורא/ת

- [ ] קראתי את הכותרת ושאלתי את עצמי על מה הטקסט
- [ ] קראתי את כל הטקסט עד הסוף
- [ ] סימנתי מילה שלא הבנתי
- [ ] קראתי שוב את מה שלא היה ברור

🎯 המטרה שלי בקריאה

למה אני קורא/ת את הטקסט הזה? מה הייתי רוצה לגלות?

_____

_____

כלים לקריאה

מפת הצלילה: סוג הטקסט ומילים חדשות

מפת הצלילה שלי

שחייה על פני השטח
מוצאים מידע שכתוב בטקסט

צלילה
מסיקים, מקשרים ובודקים מילים ומבנה

מעמקים
חושבים, מביעים דעה ויוצרים

סוג הטקסט: טקסט סיפורי

מה מאפיין את סוג הטקסט הזה? כתבו שני סימנים שתחפשו בקריאה:

_____

_____

לפני שצוללים

מה אני חושב/ת שיקרה בטקסט? (לפי הכותרת)

_____

_____

מילים חדשות

מילה	פירוש	משפט משלי
הכריזה	הודיעה לכולם	
צלם ותיק	צלם שעובד כבר הרבה שנים ויש לו ניסיון	
מעקה	גדר נמוכה שנאחזים בה, למשל ליד מדרגות	
נגרייה	מקום שבו עובדים עם עץ ובונים ממנו דברים	
שרפרף	כיסא קטן בלי משענת	

כלים לקריאה

סימניות לגזירה

✂️ גזרו לאורך הקו המקווקו

פני המים

כתוב בטקסט

- מי בסיפור?
- מה קרה?
- איפה ומתי?

✍️ **השאלה שלי:**

📖 מצלמים פחות, רואים יותר: צילום 🧸 יסודי

צלילה

בין השורות

- למה זה קרה?
- מה הדמות מרגישה?
- מה פירוש המילה?

✍️ **השאלה שלי:**

📖 מצלמים פחות, רואים יותר: צילום 🧸 יסודי

המעמקים

מעבר לשורות

- מה אני חושב/ת?
- מה הייתי עושה?
- מה למדתי?

✍️ **השאלה שלי:**

📖 מצלמים פחות, רואים יותר: צילום 🧸 יסודי

כלים לקריאה

כרטיסי מילים לקיפול

✂️ גזרו כל כרטיס, קפלו לאורך הקו המנוקד שבאמצע – המילה מקדימה והפירוש מאחור. תרגלו בזוגות.

הכריזה	הודיעה לכולם
צלם ותיק	צלם שעובד כבר הרבה שנים ויש לו ניסיון
מעקה	גדר נמוכה שנאחזים בה, למשל ליד מדרגות
נגרייה	מקום שבו עובדים עם עץ ובונים ממנו דברים
שרפרף	כיסא קטן בלי משענת
המורה לאמנות	הכריזה על תחרות צילום
אריה	שאל: 'מתי הסתכלת?'
סבא	אמר שהשמש נכנסת בערך בארבע

הטקסט • טקסט סיפורי

הפריים האחרון של יואב

לפני הקריאה

סוג הטקסט: טקסט סיפורי. קרה לכם שצילמתם הרבה תמונות ואחר כך לא זכרתם למה?

מה לדעתכם יקרה לילד שמצלם המון?

הניחוש שלי: _____

1 יואב היה אלוף הלחיצות. מהטיול השנתי הוא חזר עם 412 תמונות, ולא זכר למה צילם את רובן. כשהמורה לאמנות הכריזה על תחרות צילום, 'תמונה אחת שמספרת סיפור', יואב חייך. 'אצלם אלף תמונות', חשב, 'ואחת כבר תצא טובה.'

2 אריה, צלם ותיק שבא לעזור לתלמידים, גלל וגלל בתמונות של יואב. 'תגיד', שאל בסוף, 'מתי הסתכלת?' יואב לא הבין. 'תמונה מתחילה לפני הלחיצה', אמר אריה. 'השבוע תצלם רק עשר תמונות ביום. לא יותר.' יואב צחק. אריה לא.

3 ביום הראשון גמר יואב את עשר התמונות כבר בצהריים. ואז קרה משהו מפתיע: הוא התחיל לראות תמונות בלי מצלמה. אור על המעקה. צל של יד. ביום הרביעי הוא עצר לפני לחיצה, זז שלושה צעדים, ורק אז צילם.

🛑 **תחנת עצירה:** עצרו רגע: מה קרה עד כאן? מה לדעתכם יקרה עכשיו?

_____

4 לתחרות הוא החליט לצלם בנגרייה של סבא, בין הכלים הישנים ואבק העץ. הוא שאל את סבא אם מותר לצלם את הידיים שלו. 'בטח', צחק סבא. בשתיים בצהריים התמונות יצאו משעממות. יואב נזכר במשפט של אריה: 'אור לא מחפשים, מחכים לו.' 'מתי השמש נכנסת מהחלון?' שאל. 'בערך בארבע', ענה סבא.

📚 מילון קטן

הכריזה
הודיעה לכולם

צלם ותיק
צלם שעובד כבר הרבה שנים ויש לו ניסיון

מעקה
גדר נמוכה שנאחזים בה, למשל ליד מדרגות

נגרייה
מקום שבו עובדים עם עץ ובונים ממנו דברים

שרפרף
כיסא קטן בלי משענת

✍️ הערות שלי

_____

_____

הטקסט • טקסט סיפורי

הפריים האחרון של יואב (המשך)

5 יואב ישב על שרפרף וחיכה. בארבע ועשרים ושתיים נכנסה קרן אור זהובה מהחלון הגבוה ונחה על שולחן העבודה. אבק העץ נצץ כמו זהב, וידיו של סבא נכנסו לאור. יואב לחץ פעם אחת בלבד. סבא הביט במסך רגע ארוך ולחש: 'חמישים שנה, ומעולם לא ראיתי את הידיים שלי ככה.'

6 התמונה זכתה בתחרות, אבל זה כבר לא היה העיקר. ביומן שלו כתב יואב משפט קטן וגדול: 'מצלמים פחות. רואים יותר.'

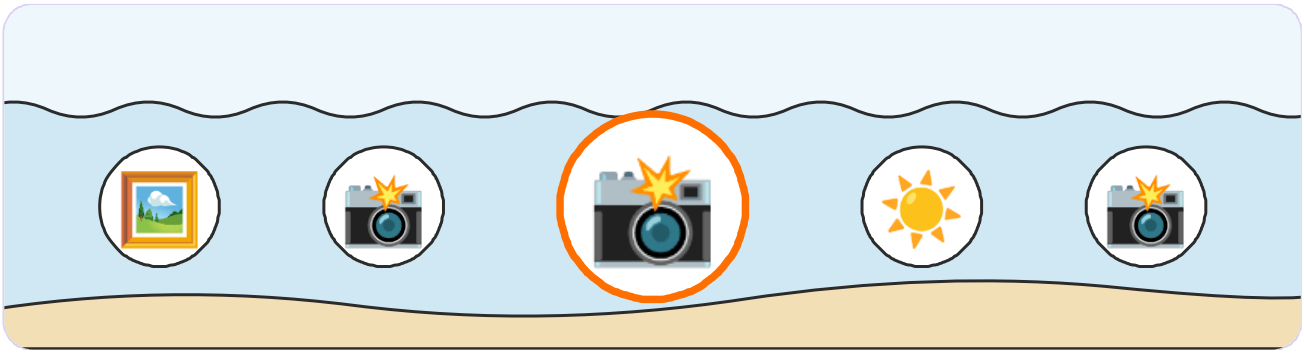

שאלות לפי עומק • יסודי

הפריים האחרון של יואב

שם: _____

חלק א' – שחייה על פני השטח

בואו נצוף על פני המים ונמצא בטקסט פרטים חשובים!

1 פני המים • כתוב בטקסט · איתור מידע

מה היה נושא התחרות בבית הספר?

א) מאה תמונות מהטיול

ב) תמונת סלפי מצחיקה

ג) תמונה אחת שמספרת סיפור

2 פני המים • כתוב בטקסט · איתור מידע

איזו מגבלה נתן אריה ליואב?

א) עשר תמונות ביום, לא יותר

ב) רק תמונות בשחור־לבן

ג) לצלם רק בבית

3 פני המים • כתוב בטקסט · איתור מידע

למה חיכה יואב בנגרייה של סבא?

א) שסבא יסיים לעבוד

ב) שקרן האור תיכנס מהחלון

ג) שהטלפון ייטען

4 פני המים • כתוב בטקסט · בדיקת פרטים

נכון או לא נכון? סמנו ✓ בטבלה

המשפט	✓ נכון	✗ לא נכון
יואב חזר מהטיול השנתי עם 412 תמונות.	☐	☐
בשתיים בצהריים התמונות בנגרייה יצאו מצוינות.	☐	☐
קרן האור נכנסה מהחלון בארבע ועשרים ושתיים.	☐	☐
בנגרייה יואב לחץ על המצלמה הרבה פעמים.	☐	☐

שאלות לפי עומק • יסודי

הפריים האחרון של יואב (המשך)

שם: _____

5 פני המים • כתוב בטקסט · אוצר מילים בהקשר

השלימו את המשפטים בעזרת מחסן המילים

מחסן מילים: עשר | משעממות | זהובה | מצחיקות

1. אריה ביקש מיואב לצלם רק _____ תמונות ביום.
2. בשתיים בצהריים התמונות של יואב יצאו _____.
3. קרן אור _____ נכנסה מהחלון הגבוה.

חלק ב' – צלילה

עכשיו צוללים: נחשוב למה דברים קרו ומה הם מלמדים אותנו.

6 צלילה • בין השורות · סימון בטקסט

מסמנים בטקסט

- סמנו בצהוב את המשפט שאמר אריה על האור.
- סמנו בירוק את מה שלחש סבא כשראה את התמונה.
- סמנו בקו את המשפט שבו יואב מגלה שהוא רואה תמונות גם בלי מצלמה.

7 צלילה • בין השורות · מיון וארגון

מיינו: מה עושה צלם/ת שרואה, ומה עושה מי שרק לוחץ/ת? (מיינו: סמנו ✓ בעמודה המתאימה)

הפריט	👀 רואה ומסתכל/ת	📸 רק לוחץ/ת
מחכה לאור הנכון	☐	☐
מצלם/ת 412 תמונות בלי לחשוב	☐	☐
זז/ה כמה צעדים לפני הלחיצה	☐	☐
לוחץ/ת אלף פעם ומקווה שאחת תצא טובה	☐	☐
שואל/ת את סבא אם מותר לצלם	☐	☐

שאלות לפי עומק • יסודי

הפריים האחרון של יואב (המשך)

שם: _____

8 מתחו קו בין הדמות למה שעשתה

צלילה • בין השורות | קישור מושגים

1. המורה לאמנות	א. אמר שהשמש נכנסת בערך בארבע
2. אריה	ב. הכריזה על תחרות צילום
3. סבא	ג. ישב על שרפרף וחיכה לאור
4. יואב	ד. שאל: 'מתי הסתכלת?'

9 השלימו: איך צילם יואב לפני שפגש את אריה, ואיך צילם אחרי?

צלילה • בין השורות | מארגן גרפי

לפני שפגש את אריה	אחרי שפגש את אריה

חלק ג' – מעמקים

הגענו למעמקים: כאן תביעו דעה, תמציאו ותספרו על עצמכם.

10 מה נועה יכולה לעשות בפעם הבאה, כמו יואב?

המעמקים • מעבר לשורות | העברה למקרה חדש

🔍 מקרה לבחינה: השקיעה של נועה

נועה הלכה עם המשפחה לים בשעת שקיעה. היא צילמה ארבעים תמונות. בבית היא גילתה שבכלל לא ראתה איך השמש שוקעת.

שאלות לפי עומק • יסודי

הפריים האחרון של יואב (המשך)

שם: _____

11 המעמקים • מעבר לשורות | כתיבה ונימוק

איזה רגע בחיים שלכם היה שווה 'תמונה שמספרת סיפור'? תארו או ציירו את הפריים: איפה האור, מה רואים בו ומה הסיפור. אם תרצו לצלם, צלמו חפצים, מקומות, אור וידיים, ואנשים רק ברשותם.

12 המעמקים • מעבר לשורות | כלי חוסן

דמיינו שיואב מתוסכל כי התמונות בשתיים יצאו משעממות. כתבו איך יירגע לפי עש"ן ד"ק: עוצר, מכווץ ומשחרר שרירים, נושם לאט, אומר לעצמו משפט מחזק, וממשיך קדימה. מה יגיד לעצמו? מה יעשה אחר כך?

13 המעמקים • מעבר לשורות | שיח בכיתה

מעגל שיח

- יואב גילה שכשהוא לא יכול היה ללחוץ, הוא התחיל לראות. האם גם אצלכם מגבלה (זמן, כלים, חוקים) שיפרה פעם תוצאה? ספרו על דוגמה אחת.
- המשפט 'מי שמבין אור מפסיק לקוות לתמונה טובה ומתחיל לייצר אותה' נכתב על צילום. האם הוא נכון גם במיומנות אחרת שלכם, כמו ספורט, נגינה או בישול? איך עוברים ממזל לשליטה?

שאלות לפי עומק • יסודי

הפריים האחרון של יואב (המשך)

שם: _____

14 המעמקים • מעבר לשורות ייצוג חזותי

ציירו את התמונה של יואב: קרן האור, אבק העץ שנוצץ והידיים של סבא.

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה

🪞 בודקים את עצמנו

סמנו בכל שורה איך אתם מרגישים

	בטוח/ה	בערך	עוד לא
אני יודע/ת לספר מה השתנה אצל יואב בסיפור.	😀	🙂	🤔
אני יכול/ה להסביר את המשפט 'מצלמים פחות, רואים יותר'.	😀	🙂	🤔
אני יודע/ת למצוא בטקסט פרטים על השעה ועל האור.	😀	🙂	🤔

✂️

🎟️ כרטיס יציאה

📸 מצלמים פחות, רואים יותר: צילום • יסודי

שם: _____ כיתה: _____ תאריך: _____

1. מילה אחת שמתארת את יואב בסוף הסיפור:

_____

_____

2. דבר אחד שלמדתי מאריה:

_____

_____

3. משהו יפה שראיתי היום בלי מצלמה:

_____

_____

כמה נהניתי מהטקסט? 1 2 3 4 5

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה (המשך)

יצרה: רוית ראש בן ישי

🤿 לצלול פנימה • מצלמים פחות, רואים יותר: צילום • חוברת תלמיד ליסודי